

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. junija 2021 - Leto XXXI, št. 22

»RAJ SEM DELO V DRUGI VRSTI«

Ob svetovnem dnevu čebel
stran 3

Liofilizirano sadje
stran 4

Baba, močnik mi dajte
stran 8

Šanji Bedič daubo priznanje

»RAJ SEM DELO V DRUGI VRSTI«

»Bijo sem trno presenečen, da sem zvedo, ka dobim priznanje Pro cultura minoritatum Hungariae. Hvala vsejm, ki so tak mislili, ka sem vrejden na tau,« je pravo Šanji Bedič, gda sem ga pitala, kak ma je spadnilo, ka je daubo tau prestižno priznanje. »Hvaležen sem in hvala vsem, steri so mi pomagali pri deli do zdaj. Dosta, dosta lidi je tau, nemo naštevo imena, neščem nikoga vōpozabiti ali zbantüvati. Zvün mene je ešče veliko drugih, steri nesebično (önzetlenül) delajo na področji slovenske kulture. Vsigdar sem tak mislo, ka je kultura vse tisto, ka človek sam ustvauri. Vključuje torej tradicijo, znanje in ešče dosta, dosta več. Moram tau tū taprajti, ka sem raj delo v drugi vrsti. Pomago sem tam, gde je bilau potrejbno in gde sem mogo,« je razmišljo o kulturi pa o sebi.

Šanji Bedič je sin slovenski starišov, po očini pa mamimi liniji

šege pa gostüvanjske navade, naslov predstave je biu Slovensko/borovo gostüvanje. Predstavili smo tau igro v dosti

tistim smo šli v Mursko Soboto po Adidasova oblačila. Vogrske ekipe so nevoščene bile, vej pa tistoga ipa en čapat nejemo tak-

Simbol priznanja Pro cultura minoritatum Hungariae je list drevesa ginko biloba

mestaj v Porabji, med gradiščanskimi Hrvati v Železni županiji pa županiji Győr-Moson-Sopron, npr. v Petrovom selu, v Koljnofu in v Bizunji. Prišli smo tūdi do Ljubljane in smo

šnoga gvanja«.

Šanji Bedič je bilo predsednik števanovskega nogometnoga kluba od leta 1985, že leta 1986 so začnili sodelovati z nogometnim društvom Šalovci. S slovenskimi fusbalerji so vsakšjo leto špilali dva prijateljska meča. Meli so žensko ekipo tō, etak so se ženske tō brsale. »Vsigdar je bilo čas za tau tō, da se spoznavamo zvün športnoga igrišča, vej smo pa po tekma vsigdar skupaj jeli in pili pa do paunoči plesali.« Najveksi tau svojoga življenja je preživo kak ravnatelj Srednje strokovne šole Béla III. v Monoštri. Med tistim časom, ka je delo v Števanovci, je končo visokošolski študij pa ešče kak mladi človek grato ravnatelj. Tau delo je opravlo 21 lejt, od leta 1992 do leta 2013, gda je več nej kandidiro. Kak njegvi dijaki tak kolegi so ga radi meli. »Moj materni gezik je slovenščina, zatok mi je bilau naravno, normalno, ka na naši šauli dobijo možnost za učenje slovenskoga gezik tisti, steri so se ga na osnovni šaulaj že osem lejt učili pa so se za njega odlaučili.« Na srednji strokovni šauli se je 1993. leta začno pouk slovenskoga gezik. Šanji je vsigdar ejkstra skrb emo za slovenske dijake, za tiste, steri so prišli iz naši vesnic. »Vsigdar sem pazo pri sprejemi na našo šaulo na tiste mlajše, steri so prišli iz naši krajov. Proso sem moje kolege, najpomagajo tistim, steri so se težko učili, ka je njini materni gezik bilo slovenski. Gda so končali šaulo,

sem njim pomago vōodebrati, kama naj dējo se tadale včit. Dostafart sem njim pomago najti službo, najti delo.«

Šanji, steri o sebi pravi, ka je odprta osebnost, zatok ma je nej težko navezati stike z lidami, je svojo šaulo že leta 1994 povezo s Srednjo poklicno in tehniško šolo v Murski Soboti, kasnej eške z gostinsko srednjo šaulo iz Radenec, z lendavsko gimnazijo pa z rakičansko poklicno šaulo.

»Leta 1994 smo staupili v stik z murskosoboško poklicno srednjo šaulo. Najprvin smo je pozvali na športno srečanje, tau sodelovanje živi ešče gnes. Kasneje smo napravili skupne evropske projekte, npr. na področju izobraževanja odraslih in za razvoj informacijske tehnologije. Zvün nji smo sodelovali z gimnazijo iz Lendave pa z gostinsko-turistično poklicno šolo Radenci v dvoletnem projektu, namenjenem izobraževanju zdrave mladine. Meli smo

šaulo samo za tauga volo, naj leko konje ma, gda de v penzijo išo, naj se vse navči, ka mora vedeti o konjaj. (Zavüpo nam je, ka do se ma pomalek te senje uresničile.) 13 lejt je spejvo v Komornom pevskom zbori Slovenske zveze pa ešče zdaj popejva v števanovskem cerkvenom zbori. »Števanovci so moj drugi daum. V Slovenskoj vesi je bilo moj učitelj verouka g. župnik Markovič, steri je bilo strog, dapa sem ga emo rad. Gda je buča bila pri nas v Slovenskoj vesi, on je po meši pri nas daubo obed. Z mamō sva bila dostikrat pri meši v Števanovci, gde sem občudovau cerkvene pesmi, stere je popejvo kantor, stric Jenő Oreovec. Gda so me pred več kot desetimi leti zaprosili za člana tamkajšnjega cerkvenoga zbora, sem z veseljem začno popejvati. Ešče gnes je tau tak.«

Šanji Bedič ma dve čeri, starejša je svoj študij končala v Ljubljani.

Kak gimnazijec na izleti v Murski Soboti

so bili doma iz Števanovec (po oči od Šolini), dapa ram so zidali pa živeli v Slovenskoj vesi, kama so bili valaun njegvi prastariške. Šanji je šaulo končo doma v vesi, na gimnazijo je ojdō v Varaši. Po maturi leta 1975 je začno delati v števanovskem kulturnom daumi pa v šauli, dapa on je vodo knjižnico v vesi pa v Andovcaj tō. Trno rad se spomina na tista lejta: »Tam sem preživo 10 lejp lejt. Te je tam živelo dosta mladih, steri so radi vtjüpojdlj, zato sem leko organiziro dosta skupnih programov. Že na sprtolejt 1976. leta sva s školnikom Károlyom Krajczárom začnili organizirati gledališki krožek. Skupina se je navčila lokalne

nastopili v Cankarjevem domu na predstavitvi Porabskih Slovencev. Bila so čudovita leta.« Šanji je nej samo na kulturnom področji delo, litji je bilo aktiven pri športi tō. Bijo je mladi, nejoženjeni, zatok je v svojom prostom časi tō med mladimi bilo, steri so ga radi meli. 1980. leta je na števanovski šauli vküpspravo rokometno ekipo, kak je pravo, podje so bili trno radi toma pa so spretni, flajnsni tō bili, zatok so po dosti mestaj Železne županije špilali pa v Sloveniji tō. Kak so prišli do dresov pa črejel, o tom je etak pripovejdo: »Svojo opremo pa športna oblačila smo si sami tjüpili. Od majuša smo v Andovci brali gobe, je odali, po

V Šalovcaj s števanovskimi mladimi

skupni tabor, pripravo zdravih obrokov, kuharska tekmovanja in jezikovni tečaj. Tau so bili glavni programi na obej stranaj. Pozvali so nas iz mariborskoga dijaškoga doma tō, dej smo se vključili v podoben enoletni projekt. V te projekte smo probali vključiti iz naše šole kak največ naši dijakov slovenske narodnosti.«

Zvün toga, ka je Šanji dobro opravlo svojo delo ravnatelja, je bilo trno aktiven na družbenom področji, 12 lejt je bilo član varaškoga mestnoga sveta, 4 leta je delo v slovenski samoupravi Monošter-Slovenska ves. Dapa dosta je napravo za svojo dušo tō. Zgotauvo je visiko agrarno

Od letošnje sprtolejt je v penziji, ka si je rejsan zaslužo. Kak je večkrat pravo, on se je rejsan nikdar nej silo, ka bi v prvom redej stau, dapa vsigdar je rad pomago pa delo. Če rejsan je trno skromen (szerény), njegvo delo so vpa-met vzeli tisti, steri tau morajo opaziti. Za priznanje ma iz srca gratulejramo.

(Kejp na prvi strani: (z lejve) državni sekretar Miklós Soltész, predsednik DSS Karel Holec, odlikovanec Šanji Bedič, slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss pa podpredsednik vlade Zsolt Semlyén.)

Marijana Sukič

Foto: G. Botár, K. Holec in osebni arhiv Š. Bediča

Ob svetovnem dnevu čebel

Slovenski generalni konzulat v Monoštru in Razvojna agen-

ska krajina *Tomaž Kovács*.
Dr. Trajče Nikoloski, sloven-

Slovenski in madžarski udeleženci ob medovitem vrtičku

Lajnsček je Slovenijo poimenovala domovino čebel in čebelarjev, ki je trajnostno in ekološko ozaveščena. Po njenih besedah je tudi Porabje z neokrnjeno naravo zelo prijazno okolje do čebel. Pohvalila je številne čebelarje v Sloveniji in na Madžarskem, ki s srcem opravljajo svoje poslanstvo in lepo skrbijo za čebele. Slovenski generalni konzulat želi s takšnimi dogodki povezovati in krepiti čezmejne prijateljske vezi. Istočasno pa tudi predstaviti Slovenijo in njeno kulturno dediščino, čebelnjake s pi-

cija Slovenska krajina sta ob svetovnem dnevu čebel na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku uredila medoviti vrtiček. Ta je v bližini slovenskega čebelnjaka, ki stoji na kmetiji. Dogodka so se ob upoštevanju omejitvenih ukrepov v boju proti korona virusu udeležili predstavniki čebelarjev iz Slovenije in domačega Porabja, direktor Narodnega parka Őrség *Tibor Markovics* in predstavniki porabske slovenske skupnosti.

Goste sta uvodoma pozdravila slovenska generalna konzulka *Metka Lajnsček* in direktor Razvojne agencije Sloven-

Svoje rastline je posadila tudi generalna konzulka Metka Lajnsček

Generalni konzulat je pripravil promocijski kotiček na Vzorčni kmetiji. Generalna konzulka Metka Lajnsček in Trajče Nikoloski, slovenski čebelar in avtor knjige Medovite rastline

ski čebelar in avtor knjige *Medovite rastline*, ki je pomagal tudi pri izbiri rastlin za medoviti vrtiček, je govoril o vlogi čebel in podnebnih izzivih, s katerimi se soočajo čebelarji. Medovite rastline so izjemno koristne, ker čebelam zagotavljajo hrano, le-te pa skrbijo za opravljanje in nadaljevanje življenja na zemlji. Generalna konzulka Metka

Porabci med saditvijo rastlin

sanimi panjskimi končnicami, avtohtono kranjsko čebelo in odličen slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Posadili smo: sivko, spominčice, monardo, grenik, volčji bob, kaduljo oz. žajbelj, drobnjak, vijolice in astre.

Brigita Šooš,
sodelavka konzulata

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je zgudilo, ka so samo rejdk i vūpali. Mura je najbaukša v Sloveniji gratala. Zaprav njeni nogometaši, steri so srejdi Maribora tej isti velki Maribor (15x šampion) z 1:3 obranuali. Nauvi šampioni iz Murske Sobote so že eden čas velke simpatije cejle Slovenije želi, depa vsigdar je neka malo sfalilo. Ta sezona pa je njiva za vse čase gratala. Tak de oprvin za Champions league (Liga prvakov) v kvalifikacijaj brsala. Baukše do brsali, več pejne se v njivi blagajni nabere. Zatoga volo nedo dugo počivali pa slavili, eške malo pa kvalifikacije se njim začnejo. Gvūšno, ka vsi s toga našoga brga njim vse dobro želejo.

Nika dobroga pa se tadale slovenskim medijom ne piše. Že smo pisali, kak z medijami, steri ne kokodačejo, kak bi premier Janez Janša škeu. Najprva so se na nji čemerili pa njim komuniste naprej nosili. Té dneve pa se je finančna pogača vcejlak po njigvo talala. Ministrstvo za kulturo je vōdalo, kak se 2,65 milijonk evronov med medije vōstala. Prišlo je do pravoga šoka, steri eške vsigdar drži. Najvekše pa najbolje žiraste falate so mediji daubili, stere Janšova partija SDS prejk ma ali pa so vkūper z njegovimi simpatizeri zvezani. Tau vala za katoliške medije pa njive projekte tō, steri njemi nej malo reklamo delajo. Leko povejmo, ka nika navvoga, sto je pri kopanji, svojim pejneze vōtala ali baukše povedano subvencije. Depa tau, ka se je zdaj najbolje nazadnje zgodilo, takše eške nej bilau. Novinarge so vūška skaučili pa že od medijske diktature pripovedajo. Od nje pa že duge mejsece vsikši petek demonstranti gučijo, steri se po slovenski varašaj z biciklinami vozijo pa prauti Janši demonstrerajo. Un njim nazaj dava, ka škejo demokracijo na nikoj djasti. Na tom mestu najbolje tau trbej povedati: demonstranti ga za diktatora majo pa več demokracije škejo, un pa njim nazaj, ka uni demokracijo vničavajo. Ja, ta lejpa rejč, demokracija. Vsi vejmo, ka demokracija nika drugo ne znamenūje, kak »glas lidi«. Vrag pa šalo gemlé, gda se eden sam človek vōzglasi, ka un je demokracija gé. Vse vkūper je že tak daleč šlau, ka se od nekše »državljanke bojne (polgárháború)« guči. Ka je bilau? Velke demonstracije, protesti po cejlaj Sloveniji se čakajo. S tej naj bi se slovenski politični vrek vcejlak vōminil, ali bole ovak povedano, lidam je Janša više prišo. Un pa njegvi so se brž zglasili, ka toga ne dopistijo. Eške tau so kcuj djali, ka iz toga bojna leko vōvdari. Tau se pa že ne čūje najbaukše, ka bi nisterni svoje politične zadnje s silo škel i obraniti. Uni pravijo, ka tau naredijo, zato, ka zar za tejni protesti komuništerge stodjijo. Ja, znauva nekšni fantomski komunisti. Pri tejm se človek leko samo pijta, steri, kakši komunisti? Vej pa tisti stari so že v grobaj ali pa z eno nogau že v njem stodjijo.

V cejlom tom političnom piskri so se birauvge tō nutnajšli. Za EU-birovijo mora Slovenija dva birauva poslati. Depa Janša pa njegvi dva že vōodebraniva neškejo poštemplati. Tak EU-birovija zagnauk brezi slovenski birauvov dela. Pa tau Slovenija, stera pomalek, za pau leta, ranč tau EU prejkvzeme.

Srebrni brejg si je sam s seuv zgučo, ka na tau nika ne povej. Strajga je, ka ga stoj za kominištara vō ne zglesi.

Miki Roš

PREKMURJE

Šampioni prekmurski

22. majuš 2021 de z zlatimi literami zapisani v zgodovini Prekmurja. Na té den so fotbaleri soboške Mure v luft zdignili pokal, steroga dobi najbaukši klub v rosagi. Prvo paut v 30-letni zgodovini tekmovanja v prvi slovenski fotbalski ligi se je zgauldilo, ka je pokal prišo v najbole vzhodni (keleti) tau Slovenije, gé živejo najbole »nauri« fotbalski navijači v rosagi.

»Šampioni, šampioni, šampioni prekmurski,« je odmevalo prvo v Maribori, po tistom pa ške na domanjom stadioni Fazanerija. Redko se zgodi, ka se o prvaki odlauča v zadnjom kraugi tekmovanja. Letos se je. Dugo cajta je kazalo, ka de najbaukša ljubljanska Olimpija, stera pa je v zadnji sedmi tekma osvojila samo dve točki, in tak je o najbaukšom v rosagi odločala tekma med Mariborom in Muro. Maribori bi folgalo, če bi špilo neodločeno, za Muro pa je šteila samo zmaga (győzelem). In tau se je tüdi zgauldilo. Prekmurci so pod vodstvom eričnoga trenera, Mariborčana Anteja Šimundže, dali tri gole, daubili pa so samo enoga.

Po dugom cajti so na stadion leko prišli navijači. Velka večina od 3500, kelko jih je bilau v Ljudskom vrtil, je navijala za mariborske »vijolice«. Murinih navijačov je bilau menje kak 200, vej pa je soboški klub nej daubo več kart. Zatau pa se je za Muro navijalo tüdi na domanjom stadioni Fazanerija, v krčmaj, velka večina pa doma pred televizijo. Okauli ene vöre vnoči je okauli tri gezero navijačov v Murski Soboti pričakalo prvake in jim pripravilo nepozaben sprejem.

Že zdaj se vsivküper veselimo, ka de Mura prvo paut špilala tüdi v najbaukšom evropskon tekmovanji, v Uefini Ligi prvakov. Zvedla sam, ka se leko zgodi, ka bi se vküpzgrabila z vogrskim prvakom Ferencvárošom. Žreb de 15. junijuša, prve tekme v prvom predkoli Lige prvakov do se špilale 6. ali 7. julijuša, povratne pa en keden sledkar.

Silva Eöry

Angela Vratuša – sadjarka z Goričkoga

LIOFILIZIRANO SADJE

Angela Vratuša žive v vesnici Krašči, stera je en tau cankovske občine, spada pa tüdi v Krajinski park Goričko. Zanimiva je tüdi zavolo toga, ka jo na dva tala deli Ledavsko jezero, steromi doma-

nje in drügi živali, zdaj pa se že duga lejta spravlamo v glavnom samo s sadjarstvom. Leta 1982 smo napravili prvi sadovnjak, te ške moj oča, po tistom pa sva paverstvo širila ges

ležej prežive: »Te smo v začetki v glavnom samo djabke meli. Dostakrat je spadnola toča, pa so bile ene malo stučene. Škoda bi jih bilau predelati v sok, vej pa leko tau sadje posišiš, pa ga

obliko, tak ka je tau sadje nej tak vküpotegnjeno, kak drügo sadje, stero se siši klasično.« Takše, liofilizerano sadje je najbaukše pogesti samo tak samoga, leko pa ga daš v jogurt ali pa

Angela Vratuša

V toj škeri se iz sadja z vakumom vözeme luft

nji lidge radi pravijo Kraško jezero. Tau umetno jezero mejri 218 hektarov, napravleno pa je bilau konec 70. lejt preminaučoga stoletja, in tau tak, ka so zajezili reko Ledavo. Jezero so napravili zavolo toga, ka je ta reka v svojom spaudnjom tali dostakrat poplavlala, ob najvejšom deždji pa je bilau v Murski Soboti več kak pou metra vode.

Angela Vratuša pravi, ka je mejla lejpo mladost. Najrajši se spominja, kak so se z bratom in sestrov, pa tüdi z bratranci in sestričnami radi špilali v kukorci, pauleg toga pa so odili po vesnici tüdi kukorco lüpat: »Spaumnim se ške, kak je bilau, gda so mlatili, pri našom rami sicer več nej, zatau ka smo mi že te meli kombajn, liki indri. Fajn je bilau v cajti žetve, vej pa smo si eden drügomi pomagali. Vertinje so spekle kvašene pogače, stero smo mi deca trnok radi geli.«

Sogovornica se tüdi spaumni, kak je bilau, gda so travnike dozalejali z vodaup in je jezero (tó) gratalo. Tak kak dosta drügh mladih iz njihove vesnice se je tüdi sama v njem navčila plavati, pa tüdi s čonaklini so se radi vozili po njem. Ovači pa je njihova gazdija nej bila velka: »Zdaj mamu 10 hektarov in na velkom tali té zemlé raste več fajt sadja, jagode, črešnje, breskve, slive, večina pa je djabok. Gda sam ges gorrasla, smo meli samo štiri hektare, pa smo pauvali vsega po malo, meli smo maro, svi-

pa moj brat.« Sama je tak brodila, ka de po zgotovleni srednji kmetijski šauli v Rakičani in študiji agronomije (smer sadjarstvo in vinogradništvo) v Maribori dobila delo v Kmetijski zadrugi Panonka, stera je mejla velke sadovnjake v Fokovcaj, samo ka je te ovak prišlo, vej pa je Panon-

tak odaš. No, malo po tistom je ške brat zgotovo študij agronomije, tak ka je te on prejkvzeu djablane in drüge sadjarske posle, sama pa se bole z jagodami spravlam in s predelavo, se pravi s tem, ka sišim sadje.« Nejdugo toga nazaj je Angela Vratuša küpila ške eno nauvo šker,

v müsli: »Ges sam se odlaučila, ka redim mejšanco, stero te dam nut v glaže ali pa spakeram v alu vrečke, stero se te zavarijo, ka ne pride luft do sadja. Vküper spakeram več fajt sadja, ponücan pa samo naše pridelke. Če že kaj küjküpin, pa je tau iz okoliških paverstev oziroma more biti slovensko, nika je nej iz tihinskoga.«

Tisti, steri se s paverstvom spravljajo, so dostakrat odvisni od narave. V etom leti so sadjari že meli dosta nevol, vej pa je aprila pritisno mrzaz, pa je dosta sadja zmrznilo, maja pa nagaja dež in lagvo vrejmen. »Mi smo ena velka držina, vej pa v našom rami živem tak ges s svojim maužom in čerko kak tüdi brat pa njegva partnerka in sin. Z nami pa živeta ške moj oča in moja sestra. Čiglij nas je dosta, se ne sfajüvleomo in si tüdi pri deli dosta pomagamo. Gda so sezonska dela, te pa ške mamu gorvzete delavce, samo ka jih zdaj že žmetno dobiti, vej pa si dosta lüstva takšo delo poišče v Avstriji,« je ške raztolmačila Angela Vratuša in povedala, ka dosta svojih pridelkov in izdelkov odajo doma, v svojoj bauti. Pauleg domanjih lidi se pri njih radi stavijo tüdi turisti, steri pridejo na Goričko.

(Kejp na 1. strani: Ške malo pa do jagode zrele.)

Tak vögleda liofilizirano sadje

ka dozjavertivala. »Ges sam nej brodila, ka mo ostala doma, vej pa smo si vsi v držini tak bodili, ka de moj mlajši brat osto kak vert na našom paverstvi. Po tistom, ka je zadruga propadnola, sam na enom izleti dobila idejo, ka napravim sušilnico za sadje in mo se s tem začnila spravlati,« je ške povedala sogovornica in cujdala, ka je dobro, če se ne odavle samo friško sadje, liki se küpcom ponüdi ške neka več, vej pa se s tem dobi baukša cena in paver

steroj se pravi liofilizator, s sterim sadji z vakumom vkraj gemle vlagu: »Sadje se more prvo, in tau vsakšo ejkstra, ne smej se vküperdržati, v mašini, steri se pravi šoker, zmrzniti na minus 30 stopinj Celzija. Te se tau da v liofilizator in napraviti se vakum, s sterim vlaga dé vkraj. Tau trpi dva pa pau do tri dni, vej pa se v tom cajti pomalek temperatura zdigne na plus 20 stopinj Celzija. Na té način se v sadji ohranijo vsa hranila, barve, arome in tüdi

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry

Pisali smo pred 30. leti (9.)

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Raba

V 9. številki novin Porabje, stera je voprišla 6. junija 1991, je na prvi strani Katarina Hirnók pisala o 4. mednarodnih slavističnih dnevaj, steri so bili 24. in 25. majuša v Sombotelu: »Tokrat so bili posvečeni znanemu slovenskemu jezikoslovcu Franu Miklošiču. Poleg domačih znanstvenikov so se jih udeležili predavatelji iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Nizozemske, Poljske, Nemčije in Sovjetske zveze. Znanstveno posvetovanje se je začelo 24. maja ob 11. uri na sombotelski Visoki učiteljski šoli. Goste in znanstvenike je pozdravil dr. Karol Gadányi, vodja Katedre za slovenski jezik in književnost, plenarno sejo je odprl János Iker, glavni direktor Visoke učiteljske šole. Takoj po otvoritvi so se začela predavanja. V dveh dnevih je bilo več kot 110 predavanj v različnih sekcijah: slavistika, slovanska književnost, ruska filologija oziroma vzhodna slovanska književnost, metodika in ruska književnost v tridesetih letih. Vseh naslovov predavanj ni mogoče naštet, zato bi jih poudarila le nekaj, ki so v zvezi s Slovenci, kar pa ne pomeni, da druga niso bila pomembna: Možnosti jezikovne izbire (v razmerah manjšinske slovenščine). Skladenjska zgradba besede. Vzhodni haloški govori itn. Razveseljivo je, da so se tudi Porabski Slovenci udeležili Slavističnih dnevov s svojimi predavanji: Jezik Slovencev v Taranyi, Madžarske besede v gornjeseniškem narečju, Petőfi in Slovenci, Miklova Zala v porabskem ljudskem pesništvu.«

Ernest Ružič je na drugi strani pisal o obiski predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Ferija Horvata na Vogrskom, gé se je srečal z najvišjimi predstavniki političnega, sploj pa gospodarskoga žitka

v Sombotelu in Zalaegerszegi. »Za enega najpomembnejših dogovorov lahko štejemo, da bosta 27. ali 28. junija regionalna gospodarska zbornica iz Győra, ki predstavlja pet županij, in slovenska gospodarska zbornica podpisali dogovor o konkretnih projektih sodelovanja. Sporazum bo, so se dogovorili, podpisan takoj po razglasitvi slovenske sa-

-informativni center, pa tudi o pospeševanju obmejne blagovne menjave, železniški povezavi in drugih temah. Tu je Feri Horvat »ponudil« kot eno od možnosti kombinacijo gospodarskega in kulturnega predstavnstva, Gyula Pusztai pa je dejal, da bi se za to morala bolj zavzemati tudi Slovenija zavoljo svoje manjšine v Železni županiji.«

En tau članka 50 lejt fküper v dobron i lagvon

mostojnosti, zato bo morda celo prvi mednarodni sporazum države Slovenije,« je prva napisal avtor članka in ške cujdau: »Na obeh straneh so menili, da je v teh spremenjenih političnih razmerah najpomembnejše navezovati gospodarske stike z zahodnimi državami, kar pa se le ne kaže za tako smotrno. To je tudi eden od vzrokov za veliko upadanje malobmejne blagovne menjave, smo slišali na pogovorih v Sombotelu in Zalaegerszegu. Slišali smo tudi, da bo odslej drugače; interese gospodarstva bosta povezali zbornici in rezultati ne bodo izostali. Pogovori s predsedniki županijskih skupščin pa so zajeli nekoliko širše okvire sodelovanja. Pri železnožupanijskem predsedniku dr. Gyuli Pusztaiju so govorili tudi o mejnem prehodu med Gornjim Senikom in Martinjem, želji Sombotela, da bi odprla Slovenija pri njih konzulat ali vsaj kulturno-

Na tretji strani pa je bil objavljen članek z naslovom 50 lejt fküper v dobron i lagvon. »Bilau je 21. aprila leta 1941. Té den je sploj lejpi biu. Prvi sprtolešnji den. Sunce sploj lepou sije, ftiči popevajo, travniki sé zelenijo, sprtolešnji vöter mejše luft. Kuman je minaulo podne na Gorenjon Seniki, v vesi začne velka banda selcati. Zdavanje baude. Družban z bandof ide k svadbici. Od svadbice režajo tadale na ženinovo domovino. Nika spigéjo i banda, družban pa svadbica dejo po snejo. Sneja je na koncu edne lejpe doline doma, goslarge majo delo. Zato sa po cejlo vesi čüje lejpa pesem. Snejo sprosijo, pa sé pomaleg zemejo na veliko paut. Do cirkvi banda sejka, doste lüdi pride gledat zdavajnja,« je prva napisala Irena Barber, stera je od Janoša Čuka in njegve žene Ane tudi zvedla, kaj jiva je zdavo gospaud Janoš Kühar: »Eden

drugomi v rejč skačata, in mi etak prpovejdata: »Lejpi den je biu. Mladi smo bili pa vesel. Gospod Kühar so nas pitali, kak pa tau, ka je tak lejpo vrejmen? Kak ste vi tau zaslužili Baugi? Da smo vöprišli s cirkvi, nas je banda čakala, tak so igrali ka sé je fse gibalo. Svadba je plesala pa nas sprvajala gor k Cifri. Tan so igrali tadale. Po tiston domau na gostiuvanje! Na drugi den san si domau pelo svojo ženo, pa sva začnili svoj zakonski žitek.« Zlatoporočnica sta ške vöovadila, ka je skrivnost tomi, ka dva človeka etak dugo fküp živéta: »Teta Ana mi pa na kratko telko pravijo: »Strašno veliko srmastvo, nevola, brige. Žmetna lejta so bila. Bojna je bila, moža so mi odpelali v bojno. Ge sa z malimi mlajši sama ostala. Da je bojna minaula, so estje žmatnejša lejta prišla. 4 mlajše smo meli, vértivali smo, ka smo prpauvali, so nan fse fkraj vzeli. Mauž mi je mogo delat titi po rosagita pa es, zatok, ka smo ovak nej mogli živeti.« Janoš bači estje gnesden ne more pomiriti tisto, da so njin slednjo kravo tü fkraj vzeli. Etak guči: »Nej sa doma bijo, na Vogrskon sa delo. Telegram sa daubo, aj priden domau. Da sa ge domau prišo, te več krave nej bilau f štali. Zaman san sa trgo, fse je zaman bilau. Ostali smo brez mlejka.« Anuš tetica so od toga hirašnji, ka so furt dobre volé. Nigdar so sé nej tanjali, sploj pa te nej, da so fkakšo kompanijo prišli. Ne mora fsakši povedati, ka je 22 lejt biu član pevškega zbora Avgust Pavel,« je bralcom ške raztolmačila Irena Barber in sogovornikoma na konci zaželela »estje dugi, srečen žitek, zdravje, Anuš tetici pa dobro volo.«

Vküppobrala: Silva Eöry

Tretja največja reka je na Vogrskom Raba, duga je 283 kilometrov, s tauga 216 kilometrov pri nas teče, 67 kilometrov pa v Avstriji. K nam na Vogrsko pri Dolenjom Seniki priteče, gde prejkstaupi mejo. Na prvom tali do Sárvára Raba še tak teče po tistoj pauti, kak si je gnauksvejta capaš napravla, depa od Sárvára naprej do Győra so že ovinke (kanyar) vözravnali, naokrajmi pa nasipali z zemlauv, če je povaudan, nej ka bi zalejala vasnice.

Zavolo toga, ka Raba zavole brž teče, pet hidroelektrarn žené. Najprva se je v Železni županiji v Ikervári naredla leta 1896. Od reke Rabe je dobila ime krajina Porabje tö, po pravici od Gornjega Senika cejlak do Körmenda. Zavolo toga te slovenski tau, gde mi živemo, se zové Slovensko Porabje. Kak prvin tak gnes voda velko vrejdnost ma, tak Raba tö. Zvün tauga, ka so se vozili po njej, je še za dosta vse dobra bila ta voda. Polejvali so z njauv, kaupali so se v njej, gda je vrauče bilau, v zimi, gda je voda zmrznila, te so pa led žagali pa vozili v ladavnico.

V šestdeseti lejtaj prejšnjoga stoletja, gda se je začnlo zidanje kak v Železni županiji tak v Porabji, so iz Rabe vozili pejssek pa šaudar. Gnesden se tau več ne dela, zato ka je nej dovoljeno. Lüstvo dostakrat spitava, kak tau, ka prvin je slobaudno bilau, zdaj je nej, vej pa tau, kak pravijo, je nej na kvar vodej. Bola na hasek, zato ka od tistoga mau, ka se ne kopa šaudar, dostakrat se telko vküpnabere, ka otoki (szigetek) nastanejo, zavolo toga se pa te težko vozi s čonaklinami. Ovak je Raba fejt lejpa, samo baja je tau, ka mi slovenski Porabci tau ne moremo vöponücati kak turistično atrakcijo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Referendum o noveli zakona o vodah bo 11. julija

Referendum o noveli zakona o vodah bo 11. julija, je s tesno večino, 43 glasov za in 42 proti, sklenil Državni zbor. Glasovanje bo tako potekalo teden dni kasneje, kot je bilo prvotno načrtovano. O noveli zakona o vodah bodo imeli končno besedo državljani. Referendumsko vprašanje se bo glasilo: »Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah (ZV-1G), ki ga je sprejel Državni zbor na seji dne 30. marca 2021?« Zakon bo na referendumu padel, če bo proti njemu glasovala vsaj petina oziroma 340 tisoč volilnih upravičencev. Nova ureditev bi med drugim omogočila gradnjo objektov v javni rabi in enostavnih objektov na priobalnih območjih, ob pogoju, da direkcija za vode izda vodno soglasje. Po mnenju predlagateljev referenduma zakon odpira vrata komercializaciji priobalnih območij.

Počasno okrevanje turizma

Na Statističnem uradu Slovenije so objavili rezultate o turističnem obisku v aprilu, ki kaže na počasno okrevanje povpraševanja in vračanje obiskovalcev. Turizem je tudi aprila še vedno močno slonel na domačih gostih. Število prenočitev v slovenskem turizmu se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečalo za vratolomnih 800 odstotkov, predvsem seveda zaradi praktično neobstoječega obiska ob začetku epidemije lani aprila. Letos je bilo v Sloveniji v aprilu približno 30 tisoč gostov, ki so ustvarili 112 tisoč prenočitev. Dve tretjini teh gostov je bilo domačih, kar kaže na še vedno šibek obisk gostov iz tujine. Tujih turistov je bilo približno 9 tisoč, največ jih je prišlo s Hrvaške, sledili so obiskovalci iz Srbije, Italije, Bosne in Hercegovine in Nemčije. Največ prenočitev in obiska so ustvarila zdravilišča.

Razgledi po naravi - 9.

Hitro v gozd po smrekove vršičke!

Pomladni meseci so za vse ljubitelje narave nekaj posebnega. Občudujemo travniške rožice, kjer jih še niso uničila umetna gnojila – v Porabju

Mladi jelkini vršički

travniki še pristno cvetejo – in pogledujemo proti gozdovom, ki nas vabijo z nešteto odtenki zelene barve. V maju se prebujajo iglavci, smreke, bori in jelke. In svetlozeleni vršički predvsem smrekovih vej bodo današnja tema mojega pisanja. Spomnim se svojih rosnih let, ko smo otroci šli z mamo v gozd in nabirali vršičke. Dali jih bomo v sladkor, potem na sonce, da bomo imeli sirup proti kašlju, nam je razlagala ... Moja, žal, že pokojna mama se je spoznala na vse rožice, drevesa, gobe in še nešteto koristnih reči v naravi in vesela sem, da je vse to bogastvo znanja prenesla name. Že od otroštva me je vse v naravi zanimalo.

Gremo torej v gozd po smrekove vršičke, malo jih grizljajmo že tam, doma pa si pripravimo vsaj zdravilni sirup, če si ne upamo eksperimentirati z vršički v solati, sladici ali ob divjačinskem mesu ... Nabiramo jih od začetka maja in vse do konca junija, odvisno od vremenskih razmer. Izogibamo se nabiranju po dežju, saj ta z vršičkov spere olja in smole. Zato počakamo dan ali dva, da jih obsije sonce in se znova naoljijo. Zelo pomembno je, da jih nabiramo v čistem okolju, vsaj 100 metrov od pro-

metnih cest. Najboljši so zelo mladi vršički, ne daljši od 5 centimetrov. Ne poškodujemo smrekovih dreves! Nabirajmo s spodnjih vej starejših dreves,

polni vitamina C, ki se obdrži tudi takrat, če jih posušimo ali damo v zamrzovalnik za poznejšo uporabo. Poleg C-vitamina vsebujejo še magnezij in kalij, ki prispevata k spodbujanju presnovnih procesov v jetrih, s tem pa k boljšemu

zraka, prežetega s smolnimi hlapi, prav tako zdravilno. Dokazano je, da pljučni bolniki najbolje okrevajo v smrekovem ali borovem gozdu, zato so v taka okolja locirana zdravilišča zanje. Še vedno je najbolj znan in

Sveže nabrani smrekovi vršički

saj mlade smreke potrebujejo za rast in oblikovanje krošnje prav vse poganjke. V Porabju je veliko nasadov smrek, ki jih lastniki vzgajajo za prodajo ob božičnih praznikih; take nasade izpustimo, nabirajmo z dreves, ki ne bodo služila več temu namenu, ker so ga

počutju, in klorofil za zdravljenje dihal, zmanjševanje ravni škodljivega holesterola, blaženje vnetij, pomoč pri hujšanju in še bi lahko naštevali. Smrekovi vršički ne pričarajo

priljubljen način uporabe smrekovih vršičkov priprava sirupa za čiščenje dihalnih poti, blaženje kašlja in krepitev splošne odpornosti. Postopek, da iz sestavin dobimo sirup, je nekoliko daljši, a se splača potrpeti. Naberemo torej mlade smrekove vršičke. Pripravimo večji kozarec za vlaganje, ki se lahko neprodušno zapre. Potrebujemo še sladkor, po možnosti beli, ker se bolje topi. Jaz sem naredila letos poskus tudi z rjavim sladkorjem, a na rezultate bo potrebno še dolgo čakati ... Razmerje med sladkorjem in vršički naj bo 1:1. Na dno kozarca damo plast sladkorja, le s tem tudi zaključimo. Izmenično dajemo v kozarec plast sladkorja in plast vršičkov, malo stisnemo in naložimo do vrha. Potem kozarec zapremo in damo na sonce. Tam naj bo mesec in pol do dva meseca, vmes malo pretresemo. Tekočino precedimo, dobro iztisnemo. Dišeč sirup nalijemo v manjše steklenice in dobro zapremo. Hranimo na hladnem in temnem mestu. Za boljše počutje ali čiščenje dihalnih poti si ga privoščimo žličko zjutraj in zvečer, lahko

Priprava sirupa

prerasla. Ne pretirajmo z nabiranjem z enega drevesa, saj bo to preprečilo njegovo rast, prav tako ne smemo mladih poganjkov trgati z vrha smreke. Vršički različnih vrst iglavcev imajo različne okuse. Nekateri so celo zelo grenki, to pa ne pomeni, da niso užitni. Priporočam nabiranje samo smrekovih vršičkov, ki jih je največ, in lepo dišijo po smoli iglavcev. Njihov kiselkast okus po citrusih nas prepriča, da so

le okusa po pomladi, ampak v telo vnašajo obilo močnih antioksidantov. Z njihovim delovanjem se naše telo po hladnih in precej nedejavnih mesecih prebudi in okrepi. V čistem okolju gremo torej v gozd in grizljamo smrekove vršičke – to je najbolj preprost in najučinkovitejši način njihove uporabe. Ko vršički postanejo veje in jih ne moremo več nabirati, je gibanje v iglastem gozdu in vdihavanje

SIRUP IZ SMREKOVIH VRŠIČKOV

Natrgali smo smrekove vršičke

Steklen kozarec smo po plasteh napolnili s smrekovimi vršički in sladkorjem

Kozarce, napolnjen s smrekovimi vršički, smo postavili na okensko polico na sonce

V Vrtcu Gornji Senik smo se pred kratkim odpravili nabirat zdravilne smrekove vršičke. S konca smrekovih vej smo natrgali lepe svetlo zelene smrekove poganjke in jih nato s košarami odnesli v vrtec. Nabrane smrekove vršičke so otroci veselo polagali v steklen kozarec po plasteh, med plasti pa so nasuli sladkor. Otro-

kom je to delo šlo dobro od rok, hkrati pa so se naučili, da imajo nekatere rastline, ki jih najdemo v gozdu, zdravilne učinke. Naš sirup iz smrekovih vršičkov, ki je zelo bogat z vitaminom C, si bodo otroci odnesli domov. Tako ga bodo lahko uporabili pri prehladu in kašlju.

Zapisala: Andreja Serdt Maučec

Odlični rezultati seniških učenk

Na državnem tekmovanju za osnovnošolce v šolskem letu 2020/2021 iz slovenskega jezika in književnosti so učenke DOŠ Jožefa Košiča dosegle odlične rezultate!

1. MESTO tako pripada Boglarki Horváth. (z leve)
2. MESTO je osvojila Dzsener Schröder.
3. MESTO pripada Florenciji Baldauf.

Mentorici:

Ildiko Dončec Treiber in
Valentina Novak

Iskrene čestitke tekmovalkam in učiteljicam!

... DO MADŽARSKE

Madžari se bolj bojijo epidemije kot migrantov

V raziskavi je agencija Friedrich-Ebert-Stiftung vprašala ljudi na Madžarskem, kako gledajo, kako vidijo svojo prihodnost, osebno usodo v naslednjem obdobju. 42 odstotkov prebivalstva meni, da se bo njihova eksistenca v naslednjem desetletnem obdobju izboljšala. Najbolj optimistični so mladi pod 30 let, 53 odstotkov verjame v izboljšanje lastne usode. Prav obratno je v starejših generacijah. Le 31 odstotkov tistih nad 60 let verjame v lepšo osebno prihodnost. Zanimivo je, da so intelektualci veliko pozitivnejši kot strokovni ali priučeni delavci. Obratno je sorazmerje, kar se tiče materialne varnosti. Pomanjkanja financ se najbolj bojita mlada in srednja generacija, med tem ko starejše to vprašanje ne skrbi v taki meri. Vprašali so tudi, katerih stvari se bojijo. Večina Madžarov se najbolj boji zdravstvenih problemov (COVID-19) oziroma bolnice (več kot 50 odstotkov). Precej jih skrbi brezposelnost oziroma to, da pridejo v položaj, ko ne bodo mogli plačevati položnic. Zanimivo je, da se migracij boji le 31 odstotkov vprašanih. Migrantov se bojijo predvsem po vaseh na podeželju (41 odstotkov), to vprašanje manj skrbi prebivalstvo po mestih (25 odstotkov).

Tudi akademik József Pálincás kandidat na predvolitvah

Ljudska stranka Novi svet se je odločila, naj se tudi njen predsednik pomeni na t. i. predvolitvah, ki bodo odločale o tem, kdo bo opozicijski kandidat za predsednika vlade na volitvah leta 2022. Akademik József Pálincás, ki je ustanovni član nove ljudske stranke, ima razgibano preteklost. Bil je šolski minister v prvi Orbánovi vladi in je med letoma 2008 in 2014 bil predsednik madžarske Akademije znanosti.

Kot je rekel, računa predvsem na glasove neopredeljenih volivcev oziroma na tiste fidesovce, ki jih je razočarala Orbánova stranka. József Pálincás je šesti kandidat za premiera na predvolitvah. Ostali, Márki-Zay Péter, Fekete-Győr András, Jakab Péter, Dobrev Klára in Karácsony Gergely, so že pred tem objavili svoje kandidature.

ga uporabimo v sadni solati, čaju ali z njim obogatimo kozarec vode.

Poznamo pa še več preprostih načinov uporabe smrekovih vršičkov; iz njih lahko pripravimo zdravilno vodo za pitje. Vršičke sesekljamo in prelujemo z navadno vodo. Pustimo stati uro do dve in v vodo se sprostijo zdravilne snovi. Tako obogateno vodo pijemo za žejo in dobro počutje.

Uporaba smrekovih vršičkov v kulinariki zaenkrat še ni splošno razširjena; prvič zato, ker so aktualni samo spomladi, drugič pa zaradi nevsakdanjega okusa, ki bi lahko prevladal v jedeh. Domišljija kuharskih mojstrov pa ne pozna meja, zato se smrekovi vršički pojavljajo kot začimbe ali sestavine jedi na gurmanskih krožnikih vedno pogosteje. Najbolj preprosto jih je dodati sadnemu smoothiju ali v spomladansko solato (redkvice, mlada solata, špinaca, motovilec), a šele tik pred serviranjem, da ohranijo vse vitamine in minerale. Drobo sesekljane vršičke se lahko uporabi namesto rožmarina v zelenjavnih in mesnih jedeh, prav tako pred serviranjem, saj bi s kuhanjem izgubili vse zdravilne in kulinarične lastnosti. Njihov okus in vonj se odlično prilega jedem iz divjačine, ne smemo pa pozabiti na sladice. Kivijev ali pistacijin sladoled, okrašen ali posut z drobno sesekljanimi smrekovimi vršički je prava poslastica. Lahko pa spečemo biskvit z gozdnimi borovnicami in sesekljanimi smrekovimi vršički.

Dragi bralci, zdaj pa nam preostane samo, da se zapodimo v gozdove, do odraslih smrek, in se oskrbimo z vršički, zakladnico vitaminov in mineralov, ob tem pa utrjujemo telesno kondicijo na prostem, v zelenem, dišečem okolju. Brez mask. Naše telo nam bo hvaležno.

Valerija Perger

Baba, močnik mi dajte

Lacina Korpiča nej trbej posaba nutrapokazati, njega vsikši dobro pozna, najbola kak muzikanta. Od tauga se je dosta posnelo, poslikalo pa dolanapisalo. Zdaj, gda sem Lacina gorpoisko v Varaši, gde je zdaj doma pa sem ga proso, aj odpre svoj fotoalbum, sem bola taše kejpe

Laci v mladi lejtaj

nikak so vse tapreminauli. Dobro vejim, ka sem emoden taši kejpe, gda sem mali bijo, ka sem enga bejlologa zavca za vüje držo pred ogracom, tauga več tō nega.

- *Kelko je vas bilau, emo si sestro ali brata?*

»Edno sestro mam, ona v Vas-pöri žive.«

Baba v künji

(Avstrijci, op. urednice) so dostakrat prajli dejdeki, ka flajsik, flajsik fant.

- *Nej ti je na misli prišlo, ka vanej v Avstriji ostaneš?*

»Nej, zato ka te sem v šesti razred odo pa te mi je tašo še nej odlo na misli. Potistim pa že tak nej, gda so dejdek mrli, zato ka sledkar je te že baba tō domau prišla. Dejdeka so v Mogersdorfi pokopali, depa moja mati pa botra sta ga domau dali pripelati pa zdaj so te tū pokopani v Sakalovci. Baba so petdesetdevet lejt stara bili, gda so mrli, ka so raka meli, nej nadudja potistim, ka so domau prišli.«

- *Na ednom kejpi, če dobro vidim, so baba dolavzeti v künji.*

»Baba v künji nika tjüjejo. Gda sem mali bijo, dja sem dostakrat tam pri njij spau. Gda sem se prebūdo, vsigdar sem se molo njim, ka baba, naredite mi močnik. Dostakrat sem se že v peto vöri prebūdo, tašoga reda mi je baba vsigdar prajla, ka Laci, spi, vejpa še čas maš.«

- *Zdaj še itak rad maš močnik?*

»Zdaj že nej, zdaj bola rad mam mlečno daro (zdrob) pa kakao gora, pocukranga.«

- *Prvi kejpe od tebe je tisti, gda si ragarut bijo, gnauk sam, gnauk pa z drugimi vred.*

»Mati je na kejpi, te Joška Takáč, ka so tanácselnök (predsednik vaškoga sveta) bili, pa te še dve matere, Németha pa Háhna, stera sta z menov vred rutjivala.«

- *Kelko lejt potejn si űšo za sodaka?*

»Dja sem nej bijo sodak, zato ka gda so nas drügo paut nutrazvali, te nas je deset ostalo, stera so vönjali. Dja sem se za sobaula (krojača) vönavčo pa te so sprvoga tau mislili, ka dober baudem tam kakšni gvant šivati pa vöpopravlati, depa nej so me vzeli, zato ka dja sem se bojo, gda je kmi-

ca bila. Vnoči sem nej smo po pauti titi, gde je paulak gauštja bila, pa tak sem te nej bijo sodak. Depa te čas, ka bi sodak bijo, sem plačüvati mogo, mena so tau s plače vsikši mejsce dolavlekli.«

- *Gde si delo?*

»Najprvin v Kermedini, kak je Stil fabrika bila, gde so gvant

na Gorejnjom Seniki. Glas (ton) so znautra goravzeli, kejpe (kadre) pa vanej po vasaj. Tau so na ljubljanski televiziji doladali leta 1978.«

- *Laci, tiste pesmi, ka ste vi kak ansambel špilali, si večino ti vküppaubro pa dolanapiso, vsevküpp kelko ji je bilau?*

Njgvi stari stariške

isko, gde je nej kak muzikant dolaposlikani, depa taši kejpev je malo bilau. Kak pravo, kejpi od mladi lejt so se cejlak vse zgibili, sledkar pa,

- *Tri stare kejpe maš, sto so na tej kejpej?*

»Tau sta moj dejdek pa baba, steriva sta v Avstrijo odišla, najprvin dejdek nikak leta 1945, sledkar za par lejt pa baba.«

- *Zaka so vö z rosa-ga odišli?*

»Zato ka gda so Rusi v ves prišli, dola so steli strliti mojoga dejdeka, zavolo toga so te oni prejk v Avstrijo vujšli. Od tistec so v Innsbruck šli pa tam so kak zidar delali, sledkar pa, gda je že baba za njimi odišla, te so v Mogersdorfi, tū prejk v Modincaj tjüpli edno ižo, paulak kak je graubišče pa te tam sta živela.«

- *Baba so tō po črnem šli prejk v Avstrijo?*

»Nej, ona je s pasošom šla pa tak je te vanej ostala. Dja sem dosta odo pri njija poleti, gda je nej bila šaula, bilau, ka cejli dva mejseca sem tam bijo. Tašoga reda sem njima pomago, najbola okapat, Nemci

šivali. Za par mejsecov sem te nazaj v Varaš prišo v fabriko, gde so kravate šivali, tū sem petdvajsti lejt delo. Depa prvin kak bi začno delati, pet tjednauv sem se v Tolni včijo, kak trbej kravate šivati. Gda sem nazaj v varaško fabriko prišo, tū se je 25 žensk držalo

»Tak staupetdeset pesmi sem dolazamerko, od tej sem osemdeset prejknapiso (priređil) za ansambel.«

- *Nejsi mislo na tau, ka iz te pesmi bi dobro bilau gnauk edno pesmerico vödati, aje ne pozabijo pa ne zgibijo?*

»Ne vejim, leko ka je tau nej

Laci med ragarutani (prvi z leve)

kak vejmo, on je že samo kak muzikant živo, njema je tau bilau vse cejlak dočas, ka je betežen nej grato.

- *Laci, zdaj kak gledam tvoje kejpe, ne vidim tiste, gda si mali bijo, gda si v šaulo odo, gde so tej kejpi?*

»Ne vejim, gda pa kak, depa

Na fudaj je sprevalo Sakalovski trio (Margit Makoš, Ferenc Časar pa Margit Szepesi)

pod mene, tak ka emo sem brigo.

- *Če si nazaj misliš na svojo življenje, steri so ti najlepši spomini?*

»Vejn tau, gda je ljubljanska televizija nas, Korpičovo bando, snemala v Slovenskoj vesi, na Dolejnjom Seniki pa

tak važno.

- *Laci, ne boj tak skromen, v tej pesmaj ti sploj dosta dela pa trüdov maš, drügo pa tau, ka velko vrejdnost majo za nas, Porabske Slovence.*

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 39.

TAGOR NA BREJG, TADOJ Z BREGÁ

Etognauk smo se malo zdržavali pod eričnimi egerskimi zvezdami, zdaj de pa najbavše, če se odpelamo 11 kilomejterov dale, v vesnico *Szarvaskő*. Od tistec vodi »Modra tura« po lesaj Narodnoga parka Bükki, gde leko spoznamo veuko bogastvo rastlik in stvarin. Če pa nas bole briga geologija, na ednoj učnoj pauti nam nut-

bom tō, gde leko spoznamo peči za žganje vapna in vau-geldja, depa škéri leseni meštrij ranč tak. Če mamu radi romantiko, se leko v dolino pripelamo z malim cugom, depa s konjskim kočujom ali sanami tō.

Ta kaula vlečėjo konji, šteri so doma na Slovenskom: ime Szilvászárada je krepko povezano z lipancami. Njino

betežnicke na želaudci.)

Napautimo se zdaj malo nazaj prauti Egeri. Vesnica *Noszvaj* je najbolje poznana po svojom malom dvorci (kastély) v copf štiluši, kauli šteroga leži veuki engliški gračenek. Tiste držine, štere se pridejo kaupat v tau zidino na konci augustuša, leko gorpoiškejo »slivov dén«. Takšoga ipa se kūja slivova marmelada, v šteroj nega plus cukra, donk pa duga lejta tástogi.

V Noszvaji majo veuko poštenjé peči tō, v šteraj na kūjarskom festivali mesau in krū ranč tak pečėjo. Če se po dobrom gesti želejmo počúti malo mlajši, gorpoiškimo »Paut pripovejti«, gde leko prejk svetá pravlic spoznamo kinče »palóc« kulture. Gda se kmica spisti, nas čaka eden »glamping«, tau je eden bole komaut kemping z malimi kučami.

Samo šest kilomejterov od Egera leži vesnica *Egerszalók*, štera pa je nej po svojoj termalnoj vodej najbolje erična. Tam se zdigava 1200 m² šurki »solani brejg«, šteroga je z vapna zozidala voda. Takši bejli teras indrik v Evropi nega, na svejti pa tō samo na trej mejstaj. Zmejs, gda s hotela nastrgavamo tau čüdo nature, leko koštavamo žmano kraplo, vej je pa Egerszalók v zgodovinskoj vinskoj krajini kauli Egera.

Zvün vesi so furt bole prilüblene »sobe v djamaj«, štere so od začetka 19. stoletja v méki kamen zdumbale najbolje srmačke držine. Gnes je v etaj mali izaj indašnje poištvo, kauli nji pa so gračenki z zeliščami. Egerszalók je gor na »Marijinoj pauti« med Karpata, v njegvo cerkev viskšo leto pride več stau prauška-rov. Tam držijo Srečanje katoličanske mladine tō, zatok je nej čüda, če gučijo, ka so »v förtoki Marije«.

Gda se napautimo na djug, prauti avtocesti »M3«, pride-

mo v vés *Kápolna*, štera je duplansko erična v zgodovini. Kak prvo, po zgüblenoi bitki na konci februara 1849 je Lajos Kossuth prišo v vesnico in pod trejmi lipami molo za düšo ranjencov pa mrtve-cov. Kak drügo, predsednik republike Mihály Károlyi je 23. februara 1919 tam vpikno svojo palco v zem-lau in začno pavrom talati

Med njimi so že tistoga ipa bili kovači. V varaši *Verpelét* se leko v ednom muzeji spoznavamo ž njinov meštrijov - po domanjoj legendi je tam krau Matjaš tō nimo gezdo in dau podkovati svojoga konja. Mabiti je üšo prejk vesnice *Tarnaszentmária* tō, gde najdemo gnes najmenjšo tak-

Pauleg vesi Bélapátfalva stogi edina romanska cistercijanska opatijska cerkev, štera je na Vogrskom gorostala

pokažejo 80 procentov vsej kameni fajt na Vogrskom.

Vesnica *Bélapátfalva* je svojo ime dobila po držini Bél, na grünti štere so leta 1232 stvaurili cistercijanski klaušter. Njina opatijska cerkev je eden kinč romanske arhitekture, če rejsan so go prejkzozidali v gotskom štiluši, znautra pa je vse baročno. Od té cerkveni zidin leko splezdimmo na 815 mejterov visiko vreje z razglednim törmom, na pauti nazaj pa nas čaka počinek pri ednom mérnem jezeri.

Gda se pelamo dale prauti slovaškoj grajnci, pridemo v vesnico *Szilvászárada*, štera je trnok prilüblena med turisti. Bližanja dolina »Szalajka« je dobila ime od edne stare, že pozablene meštrije: »sal alcalicus« latinski znamenüje »žir s pepela«, šteroga so nücali, gda so rédili glažojno. Tam se pa ne splača samo eričen »slap šlajera« (Fátyol-vízesés) pogledniti, liki tisti muzej pod milim ne-

pripovejst leko spoznamo v nekdešnoj grofoskoj štali, nej pa je daleč veuki center za konjeniški šport tō nej, v šterom má mesto skoro 6500 lüdi na gnauk. Če lačni gratamo, moremo mujs kauštati gastronomsko specialiteto krajine: tau je postrv s tartufi (pisztráng szarvasgom-bával). Oktaubra se leko z domanjimi napautimo v lejs, ka bi s pomočjauv pisauv iskali te rejtké gobe.

Srejdi gauške leži vés *Bükkszenterzsébet*, gde si najdejo najgir fotografii visikdar kaj za dojdjemati: takše rauže in ftiče, šteri indrik v rosagi nega. Malo vō z vesnice se zdigava stau mejterov visika stena s pejskovoga kamla, pri nogaj štere si leko žou pogasimo z ladnov voda-uv edne vretine. Od piti pa je eričen sausadni *Bükkszék* tō: že v 18. stoletji so pisali o njegvoj trnok presolanoj vodej, štero eške gnesden leko v glažaj küpimo pod imenom »Salvus«. (Najbole so gi radi

Gda se topla zdravilna voda rasladi, s sebé völičü sau - takše bejle terase zvün Egerszalóka najdemo samo na Törskom pa v Meriki

gospočke grünte.

Na drügoj strani avtoceste leži mali varaš *Heves*, šteroga imé je povezano s tkanimi. Flajsne ženske roké tam eške itak tkéjo, lübiteli te meštrije leko po bautaj küpijo tekstilije, bluze in kikle tō. Mesto pa má eške edno rejdkost: tam je oprejti eden od štiri muzejov šaka na cejlom svejti.

Podajmoseznauvičprautislovaškoj grajnci! Dvej sausadni vési *Aldebrő* in *Feldebrő* sta dali ime eričnoj vinskoj fajti »debrői hárslevelű«, šteroro največkrat v cajti bratve koštavajo. Malo prva, v juliuši držijo tam festival ribeza, gde marmelado in sirup, depa vino z ribizlinov tō na stole dejvajo. Če je nekaj žeden kulture, leko v Feldebrőni gorpoiške zamenico cerkve z 11. stoletja, gde so na stenaj freske v bizantinskom štiluši. Indašnji cintor pa svedoči, ka so Madžari vesnico stvaurili včasik po tistom, ka so med Karpate prišli.

šo cerkev na Vogrskom, v šteroj eške meše slüžijo. Tradicija pripovejda, ka je tau Božo izo z bližanjim gradom povezo tunel.

Na mejej bregauv Bükki in Mátra se zdigava grad *Sirok*. V srejdnoj vöki so od tistec skrb meli na dolino potoka Tarna, gnes pa se leko v zidini na priliko naravnomo za törskoga sodaka. Vrkaj se opéra čüdivitna panorama na kauliške bregé, leko se pa spistimo v kazamate pod zem-lauv tō. Štiristau mejterov od grada stogita dva kamla: ništerni jiva zovéjo »barat in apatica«, drügi pa so gvüšni, ka sta tam dva zalüblenca kamen gratala.

Dojšlo je klantivanje po gradaj na bregaj in vesnicaj po dolaj - napautimo se zdaj v središče söverne Madžarske, štero je tretji največki vogrski varaš po Budimpešti in Debreceni ...

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

»MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINUM«

Na slejdnji den sprtolejtja, na 31. majuš, je Cerkev po navom kalendari postavila sve- tek **Obiskanja Device Marije (Sarlós Boldogasszony)**. Na

té dén se spominamo na tau, ka je – po evangeliji svetoga Lukača – Boži odposlanec angeu Gabrijel Mariji nazna- no: »Pogledni, tvoja žlata Eliza- beta je tō spoče- la siná v svojoj starosti«.

Gda je tau zvō- dala, se je Blajže- na Devica včasik paščila v varaš, šteri je biu od Nazareta daleč skoro 150 kilo- mejterov. Pod svojim srcom je že nosila Dejte – Božega Sina, šteri de človek grato. Srečanje dvej mater je bilau v istini sre- čanje dvej detet – Ivan Krstitel

je že v teji Elizabete zadau- bo Svetoga Dūha, prejk reči svoje matere pa spozno Me- šijaša. Z Marijinoga srcá je gorprivrejla hvalnica »Moja dūša povelīčūje Gospauda« (Magnificat), ž njauv spejva valo cejlo Bože lūstvo, vej se pa je spunilo obečanje s Sta- roga zakona.

Svetek Marijinoga obiskanja držijo od konca 14. stoletja, srečanje dvej sveti žensek vidimo na trnok dosta kej- paj. V začetkaj so obiskanje vseposedik svetili 2. juliuša, vej je pa biu na tisti den v Carigradi eden veuki Marijin svetek (čestili so gvant Mari- je, šteroga so prej dobili po smrti Matere Bože).

Gnes se na té dén ne spomi- namo samo na posvečenje Ivana Krstitela, liki na tau tō,

ka je Boži Sin s pomočjauv Matere Marije vōspuno od- rešenje v svojom zemelskom žitki.

V afriški rosag Ugando so prvi oznanjevalci evangelija prišli leta 1879, de so pa mog- li že za tri lejta zbejžati, ka so

V slejdnji minutaj pred smrtjov je Kvirin traušo in batrūvo svoje tivariše – z mlinskim kamlom kauli šinjeka so ga ličili v sombotelski Perint

arabski bautoške prauti njim nahujštrivali krala Mtesa. Ki- snej, leta 1884, je nauvi krau Mwanga nazaj pauzvo misi- jonare, ništerne je celau vzeu na svoj dvaur. Té so gorprišli, ka šké kancelajski prejdjen Katikiro krala s tronuša ličiti – de se je pa izdajalec vōrejšo in odlaučo, ka na nikoj deje krščenike.

Čemerer Katikiro je nagučo krala Mwanga, ka je za en malo začno vmardjati kršče- nike: oprvim anglikanskoga pūšpeka, te pa eške domanje vōrniko. Člane kraleske štra- že je postavio v eden red in pravo: »Tisti, šteri zdaj molite Kristoša, se postavite na mojo levo stran.« Prvi je tástaupo

Karel Lwanga, prejdjen dvor- ske štraže, za njim je šlau petnajset drūgi. Zbesnjeni

krau se je drau: »Vsi mrgéte!« Krščanjski sodacke so mog- li dva dni, 60 kilomejte- rov pejški titi, na pauti so je mantrali tō. 3. juniuša 1886 zrankoma so je zvezali in žive žežgali. Oprvim so v odjen ličili Karla Lwango, ka bi se drūgi prestrašili in za- tagili Kristoša. Tistoga ipa je bila šega, ka so trejm robom milost dali, ka bi leko kisnej svedočili o smrti svoji tivari- šov. Drūge so povili v veuke snope slame in tak ličili na grmado.

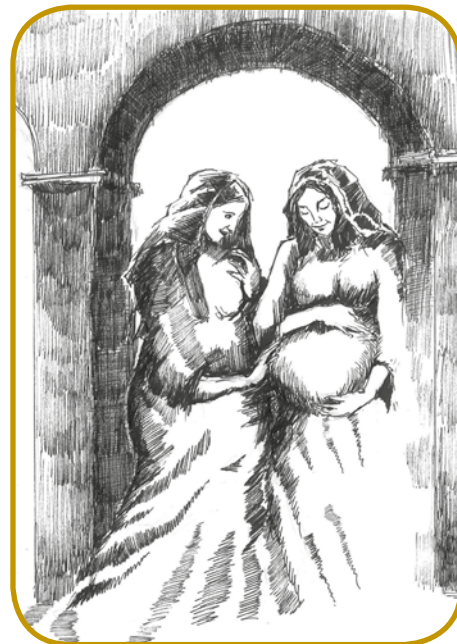
Uganda má dvadvajsti man- trnikov, štere so za blajžene zglasili leta 1920, za svetnike pa leta 1964. V njino čest so posvetili veuko cerkev v vara- ši Namugongo.

Sveti Kvirin (Szent Quirinus)

je na konci 3. stoletja služo kak pūšpek rimskoga varaša Siscia, šteroga gnes pozna- mo pod rovačkim imenom Sisak (vogrski Sziszek). Gda je cesar Dioklecijan naganjo krščenike, so Kvirina leta 303 zgrabili in ga ličili v vau- zo, gde je spreobrnno svojoga čuvara. Drūgi den so ma na biroviji ponidili, ka če darūje rimskim bogauvom, ga živo- ga njajo in ga postavijo za Jupiterovoga dūhovnika.

Kvirin je tau nej sto, zatok so ga odvlejkli v središče province Pannonia Prima, v Savario (tau je gnešnji Som- boteu). V gledališči so ga vōslišali, nekdešnji pūšpek pa je nej sto zatagiti svojo vōro. Z njega so steli narediti peldo za vse krščenike: kauli šinjeka so ma zvezali eden mlinski kamen in ga ličili v potok Sibaris (gnes Perint). Gda je krščanstvo gratalo državna vōra, so zemelske ostanke Kvirina pokopali v cerkvi pri dveraj prauti Scar- bantii (gnešnjomi Soproni).

Stau lejť kisnej so zavolo barbarskoga roblenja njegve čonte odnesli prejk v Romo, eške samo leta 1779 so s pomočjauv cesarice Marije Terezije nazaj v Somboteu prišle. Gda so v 1930-i lejťaj salezijanci zidali svojo nau- vo cerkev, so za patronuša

Obiskanje Device Marije svetimo na Vogrskom 2. juliuša – na té dén se po navadi začne žetva, zatok ga zovémo »Srpna Mardja«

odebrali svetoga Kvirina in njegovim relikvijam dali do- končno mesto.

Na 1700. oblejtnico njegve smrti so 4. juniuša 2003 v sombotelskoj ulici Óperint – nej daleč od mesta, gde so ga vmorili – prejk dali marmor- nato spominsko tablo. Kak patronuša ga čestijo v rovač- kom Siski tō.

V Somboteli od leta 1994 pá deluje premontrejska gimna- zija, štera nosi ime stvoritela reda **svetoga Norberta**. Té svetec se je kauli leta 1080 na- raudo v ednoj visikoj držini, de je pa nej biu prvorojenec, zatok so ga dali vōnavčiti za dūhovnika. Noso je funkcije pri nadpūšpeki v Kölni in pri nemškom cesari – de se je pa cejlak spreobrnno te, gda

je gnauk drejkt pauleg njega nutvdarila strejla.

Norbert je raztalo svojo ima- nje med srmakami in začno vandrivati kak predgar. Eden pūšpek ma je ponūdo, aj stva- uri eden klaušter – v senjaj ma je Mati Marija pokazala tisto paule, gde je na rūševi- naj edne kapejle napravo svoj sa- mostan. Takšo paule se latinski zové »pratum d e m o n s t r a - t u m«, zatok je dūhovnik svojo- ma rédi dau ime »premontré«.

Leta 1126 so Norberta ode- brali za nad- pūšpeka v Mag- deburgi, de so ga pa tam za preveč sigurno- ga držali. Ništer- ni so se zdignili prauti njemi, ko maj-komaj je dojoblado ra-

buko. Leta 1129 je Marijino cerkev v varaši prejkzozido v premontrejski klaušter, od tistec je vodo misijon med Slave, šteri so živeli vzhodno od Labe in Odre.

Leta 1132 je biu Norbert kak glavni kancler cesarstva na pauti v Romo, gda je daubo malarijo, od štere je 6. ju- niuša 1134 mrau. Gda so v Magdeburgi gorzveli protes- tantsko vōro, so relikvije nadpūšpeka leta 1626 prejk v Prago odnesli. Premont- rejska opatija v češkom glav- nom varaši má eške gnes edno restavracijo, štera svo- jo pivo tō kūja – in ranč tak nosi ime stvoritela reda sve- toga Norberta.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 4. JUNIJA
DO 10. JUNIJA

PETEK, 04.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.10 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Amalfijska obala, kulinarično-popotniška oddaja, 10.55 Ugriznimo znanost, Skalni podori, oddaja o znanosti, 11.30 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Holly Hobbie, kanadska mladinska nadaljevanka, 16.40 Infodrom, poletje 2021, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Prifarci slavijo 30, koncert, 20.50 Gospa Wilson, britanska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Veliki Lebowski, britansko-ameriški film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

PETEK, 04.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.45 Videotrak, 12.00 Dobro jutro, 14.00 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Varuhi civilizacije, dokumentarni film, 16.05 Nina, koncert Nine Pušlar v Križankah, izbor, 17.55 Oddaljena bližina, portret Edija Kovača, dokumentarna oddaja, 18.50 Videotrak, 20.30 Nogomet: prijateljska tekma - Slovenija: Gibraltar, 22.45 Pred vrati pekla, Rusija - ujeti v homofobiji, španska dokumentarna oddaja, 0.50 Info kanal

SOBOTA, 05.06.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.30 Infodrom, poletje 2021, Portreti, 10.50 Holly Hobbie, Prsmuknjena slikarka, kanadska mladinska nadaljevanka, 11.15 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Maja Kosi, izdelava opreme za pse, 14.40 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 Sveti prostori, Mošeje - umetnost in prostor, francoska dokumentarna serija, 15.50 Čokoladne sanje, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.50 XXVII. Generacije znanosti ZRC SAZU, 18.30 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Zelena knjiga, ameriško-kitajski film, 22.10 Hudičeve igre (I.), ameriško-italijanska nadaljevanka, 23.15 Poročila, Šport, Vreme, 23.40 Corpus Christi, poljsko-francoski film, 1.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 3.00 Napovedujemo

SOBOTA, 05.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Spomini prof.dr. Miloš Kobal-Borut, 9.35 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.00 Kajak-kanu na mirnih vodah - evropsko prvenstvo, 12.30 FIFA magazin, 13.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne skupine, polfinale, 16.00 Nogomet - evropska liga, pregled sezone, 17.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne polfinale, skupine, 19.35 Videotrak, 20.05 Čistilci, koprodukcijski dokumentarni film, 21.40 Zvezdana, 22.30 Jan Plestenjak s Simfoniki, koncert iz Križank, 0.25 Videotrak, 1.25 Info kanal

NEDELJA, 06.06.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.25 Kapitan Sabljezobi, vladar sedmih morij, norveška otroška nadaljevanka, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Celjski škof, 11.55 Ljudje in zemlja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Prifarci slavijo 30, koncert, 14.30 Čez planke, 15.30 Otok zoprnežev, nizozemski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Capri in Sorrento, kulinarično-popotniška oddaja, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik,

Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Leteča Holandca, nizozemska nadaljevanka, 21.00 Intervju, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Kavčičev Zapisnik o dachauskih procesih, dokumentarni film, 23.20 Mladi slovenski balet Gusar, pas de deux, 23.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.55 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.50 Napovedujemo

NEDELJA, 06.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.15 Videotrak, 7.10 Duhovni utrip, 7.25 Koda, 7.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 8.20 Glasbena matineja: Musica creativa, Slovenski mladinski pihalni orkester, 9.10 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Z ladjo Resolution na Havaje, potopis, 10.20 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 12.10 Ambienti, 13.00 Slovensko olimpijsko stoletje, dokumentarna serija, 14.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne skupine, tekma za 3. mesto, 18.30 Kajak-kanu na mirnih vodah - evropsko prvenstvo, 19.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne skupine, finale, 21.30 Žrebanje Lota, 21.55 Nogomet - UEFA evropsko prvenstvo do 21 finale, let, 22.50 Zvezdana, 23.50 Videotrak, 0.45 Info kanal

PONEDELJEK, 07.06.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.10 Obzorja duha, Celjski škof, 11.00 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Naveza, Gorniški vzpon, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 S-prehodi, Jernej Šček, profesor in filozof, 15.25 Dober dan, Koroška, 16.00 Timi gre, risanka, 16.10 Šola za pošasti, risanka, 16.15 Muk, risanka, 16.25 Ribič Pepe, mozaična oddaja za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Nejko, risanka, 18.05 Simon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Podoba podobe, 23.30 Glasbeni večer: Carmina Slovenica in Chorus instrumentalis - Adiemus, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

PONEDELJEK, 07.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.00 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.30 Mama je ena sama, slovenska dokumentarna povest, 14.20 Ljudje in zemlja, 15.15 Zelena generacija/Young Village Folk, 15.40 Drage moje tovarišice kuharice, dokumentarni film, 17.00 Šport, 18.50 Videotrak, 20.00 Luisa Spagnoli, italijanska nadaljevanka, 21.10 Veliki slikarji na malem zaslonu (II.), britanska dokumentarna serija, 22.05 Podjetno naprej, 22.35 Uvajanje, kratki igrani film AGRFT, 22.55 Nihče ni rekel, da te moram imeti rad, kratki igrani film AGRFT, 23.15 Gaganje, kratki igrani film AGRFT, 23.30 Zlata verižica, kratki igrani film AGRFT, 0.55 Info kanal,

TOREK, 08.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.10 Podoba podobe, 11.00 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Naveza, Alpinistični vzpon, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip, 15.00 TV-izložba, 15.15 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.55 Timi gre, risanka, 16.05 Žanov svet, risanka, 16.15 Nejko, risanka, 16.20 Firbcologi, O policiji, uniformah in čokoladi, mozaična oddaja za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Ukrajinska industrija rojevanja otrok, finska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini, prof.dr. Miloš Kobal-Borut, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

TOREK, 08.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.00 Videotrak, 11.15 Dobro jutro, 13.15 Alpe-Donava-Jadran, 14.00 Televizija in kulturna dediščina, dokumentarni film, 15.00 Tenis - odprto prvenstvo Francije, četrtfinale, 18.30 Skodelica kave, dokumentarni film, 19.20 Videotrak, 20.00 Ogrožena mesta, New York, francoska dokumentarna serija, 20.50 Šport, 23.00 Kaj govoriš? So vakeres? 23.15 Videotrak, 0.15 Info kanal

SREDA 09.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.10 Koda, 10.55 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Sir s sedmimi skorjami, dokumentarno-izobraževalni film, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava in OŠ Brezovica pri Ljubljani, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Družbeni fenomeni, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Bojan Kraut: Strojniški priročnik, 18.00 Slastne medvedje zgodbe, risanka, 18.10 Slastni medvedji recepti, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Preživeti poletje, litovski film, 21.35 Scout, kratki igrani film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Družbeni fenomeni, Selfi, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA 09.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.30 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 10.00 Dobro jutro, 12.00 Ambienti, 12.50 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Capri in Sorrento, kulinarično-popotniška oddaja, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Sloveniji, 1. etapa, 17.00 Tenis - odprto prvenstvo Francije, četrtfinale, 20.05 Nova evropska pesmarica, Beethoven 2020 Avstrija, evrovizijska glasbena koprodukcija, 20.10 Eno leto v življenju koreografa Jirija Kyliana, češki dokumentarni plesni film, 21.05 Žrebanje Lota, 21.15 Moje mnenje, 22.10 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 23.05 Baron iz province Žiga Zois, začetnik razsvetljenstva na Slovenskem, dokumentarni film, 23.55 Šport, 1.25 Videotrak, 2.25 Info kanal

ČETRTEK, 10.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Družbeni fenomeni, Selfi, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 10.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Zavržene tačke, dokumentarno-izobraževalni film, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Brez meja - Határtalan, 15.45 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 16.10 Sobotni krompir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, Znanost v računalniških igrah, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, Carigrajska konvencija, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu (II.), britanska dokumentarna serija, 0.35 Ugriznimo znanost, Znanost v računalniških igrah, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 10.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.05 Dobro jutro, 11.00 Nebesni zmaj, dokumentarni feljton, 11.45 Prifarci slavijo 30, koncert, 15.00 Tenis - odprto prvenstvo Francije, polfinale (Ž), 20.05 Kako izdelati, Športna obutev, britanska dokumentarna oddaja, 21.05 Avtomobilnost, 21.40 XXVII. Generacije znanosti ZRC SAZU, 22.15 Ambienti, 22.45 Simfonija otožnih pesmi: Skriti pogled (posvetilo Tomažu Pandurju), plesni film, 23.25 Slovenska jazz scena: Renato Chicco Trio, 0.05 Šport, 1.40 Videotrak, 2.35 Info kanal

Bi se radi veliko igrali in smejali, medtem ko se razvija tudi vaše jezikovno znanje?

Vabimo vas, da se udeležite našega

POLETNEGA SLOVENSKEGA TABORA,

na katerem vas čakajo vesele jezikovne in druge zanimive aktivnosti, kot so pohodi v naravo, rokodelstvo, športne, plesne in glasbene dejavnosti.

Tabor bo potekal

od 12. do 16. julija 2021 (od ponedeljka do petka), med 8. in 16. uro.

Lokacija: Slovenski kulturni in informativni center v Monoštru.

Pričakujemo prijave osnovnošolcev od 1. do 4. razreda.

Število udeležencev je omejeno.

Za otroke bomo zagotovili trikratni obrok.

Tabor je brezplačen.

Rok za prijavo: **18. junij 2021**

Prijava in dodatne informacije:

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com, ali 00 36 94/380-208

Organizator: Zveza Slovencev na Madžarskem

Podporniki:

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Szeretnétek sokat játszani és nevetni, miközben fejlődik a nyelvtudásotok is?

Gyertek el

NYÁRI SZLOVÉN TÁBORUNKBA,

ahol vidám nyelvi és különböző izgalmas foglalkozások várnak titeket! Természetjárás, kézműveskedés, sport, tánc és zenei foglalkozások.

A tábor

2021. július 12-16. között (hétfőtől-péntekig) 8-16 óráig tart.

Helyszín: Szlovén Kulturális és Információs Központ, Szentgotthárd

Várjuk az általános iskolás 1-4. osztályos tanulók jelentkezését.

A létszám korlátozott.

A gyerekek részére háromszori étkezést biztosítunk.

A részvétel ingyenes.

Jelentkezési határidő: **2021. június 18.**

Jelentkezés és további információk:

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com, illetve 00 36 94/380-208 telefonszámon

Szervező: Magyarországi Szlovének Szövetsége

Támogatók:

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Seja pododbora

25. maja je pod predsedovanjem slovenske zagovornice Erike Kőles Kiss zasedal pododbor za šolska, kulturna in verska vprašanja pri Odboru za narodnosti Parlamenta.

Člani pododbora so prisluhnili poročilu državnega sekretarja Miklósa Soltésza o stikih med cerkvami in narodnostmi.

Seje sta se udeležila tudi pomožni škof nadškofije Budimpešta-Esztergom Gábor Mohos, vodja Sekretariata mednarodnega evharističnega kongresa, in vodja pisarne mednarodnega evharističnega kongresa Gergely Marik, ki sta člane pododbo-

Erika Kőles Kiss in Gergely Marik

ra seznanila s programom 52. evharističnega kongresa. Posebej sta izpostavila

programe za narodnosti na Madžarskem.

F. Sütő

Demonstracije, protesti pa eške Venezuela

Gnauk se je v Sloveniji že zgodilo, ka so demonstracije enoga političnega lidera odnesle. Tau se je nej ranč tak davnoga leta 2013 zgodilo. Tistoga 8. februara na slovenski kulturni svetek se je v Ljubljani kaulak 20 000 lidi na demonstracijaj vküper najšlo, po drugi slovenski varašaj ranč tak.

V našom leti 2021 na den 28. majuša se je samo v metropoli 40 000 demonstrantov napautilo po njoj. Trbej prajti, ka so demonstracije merne pa kulturne bile. Največ, ka se je čülo pa na transparentaj leko vidlo, je bilau: Stop janšizmu, svoboda narodu! Ovak pa je na demonstracijaj bilau zavole akademikov, muzikantov, kulturnikov, politikov opozicije, sindikatov, največ pa prausni lidi, sterim je že vse više prišlo. Leko ka je stoj čako, ka de se začnilo goditi kaj takšnoga, kak se je leta 2013, tō zatoga volo, ka Janša znauva na biroviyo mora, depa pošta do njega ne pride, ka poštaš ga ne more najti. Se je pa premier na twitteri zgloso pa zvün drugoga eške tau napiso, aj demonstranti bole v njim libleno Venezuelo odidejo.

Protesti pa demonstracije do vsikši petek tadale šli, dokejč Janša ne odide. Tak protestniki obečavajo pa pravijo, ka vsikši petek de ji vse več pa več ali pa, ka tak včasim se volitve začnejo.

M. Roš

www.radiomonoster.com

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpira: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB